

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL I. K. SKUNDO DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS KALBOS PAGRINDU TYRIMO

2016-06-30 Nr. (16)SN-49)SP-62

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Lobačevskytė pagal Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) gautą I. K. (toliau - pareiškėjas) skundą atliko tyrimą dėl galimos diskriminacijos kalbos pagrindu.

Atliekant tyrimą, 2016 m. balandžio 12 d. raštu Nr. (16)SN-49)S-245 kreiptasi į VšĮ „(duomenys neskelbtini)“ administraciją, prašant pateikti paaiškinimą dėl pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių.

2016 m. balandžio 12 d. raštu Nr. (16)SN-49)S-244 kreiptasi į Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministeriją, prašant pateikti nuomonę dėl pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių.

2016 m. gegužės 2 d. lygių galimybių kontrolierės sprendimu Nr. (16)SN-49)S-346 „Dėl skundo tyrimo termino pratęsimo“, vadovaujantis Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 22 str., tyrimo terminas pratęstas iki 2016 m. birželio 30 d.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Tarnybai pateiktame pareiškėjo skunde nurodoma, jog 3-10 klasių moksleiviams organizuojamas tarptautinis matematikos konkursas „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – konkursas). Konkurso organizatorius VšĮ „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – ir organizatorius). Konkurso pirmajame etape, vykusiame 2016 m. kovo 1 d., užduotys moksleiviams buvo parengtos ir pateiktos tik lietuvių kalba. Pabrėžiama, kad konkurse dalyvavo ir mokyklos, kuriose mokymas vyksta tautinių mažumų mokomąja kalba. Pareiškėjas nurodo, jog jo sūnus yra gabus matematikos mokinys besimokantis pradinėje klasėje rusų mokomąja kalba, tačiau dėl konkurso užduočių pateikimo tik lietuvių kalba negalėjo pilnai jų suprasti ir išspręsti. Pažymima, jog matematikos konkurse „Kengūra“, kurio užduotys yra pateikiamos ir tautinių mažumų mokomąja kalba, pareiškėjo sūnus pasiekė aukštų rezultatų. Pasak pareiškėjo, konkurso, turinčio tarptautinį statusą, organizatoriai galimai diskriminavo tautinių mažumų mokyklų mokinius.

2. VŠĮ „(duomenys neskelbtini)“ direktorius 2016 m. balandžio 20 d. raštu Nr. S-29 informavo, jog matematikos konkursus mokykla organizuoja ir vykdo ne pirmus metus. Juose dalyvauti gali visi norintys vaikai. Kad atvykę į konkursą moksleiviai nepatirtų bereikalingo nerimo, renginio nuostatuose informuojama, kad užduotys bus pateiktos lietuvių kalba ir į kitas kalbas nebus verčiamos (konkurso nuostatų II skyriaus 6 dalis).

Šiais metais, kaip ir ankstesniais, konkurse dalyvavo moksleiviai ne tik iš lietuvių kalba besimokančių, tačiau ir iš kitakalbių mokyklų. Kai kurie iš jų sėkmingai įveikė I etapo užduotis ir pateko į II etapą. Kadangi jau yra įvykęs ir II konkurso etapas, peržiūrėjus moksleivių rezultatus, paaiškėjo, kad aukštą taškų skaičių surinko moksleiviai ne tik iš lietuviškų mokyklų, bet ir iš mokyklų, kuriose mokomasi tautinių mažumų mokomąja kalba. Konkurso metu kitakalbiams moksleiviams buvo sudarytos sąlygos naudotis pačių atsineštu matematikos terminų žodynu.

Daugumoje Lietuvoje organizuojamų konkursų užduotys pateikiamos tik lietuvių kalba ir į kitas kalbas neverčiamos. Organizatoriai turi teisę pasirinkti konkurso organizavimo formatą ir tvarką. Dalyviai patys pasirenka, kokiam konkurse jie gali dalyvauti.

Pabrėžiama, kad VŠĮ „(duomenys neskelbtini)“ mokykloje mokosi įvairių tautybių moksleiviai, iš kurių tikrai ne visiems lietuvių kalba yra gimtoji. Lietuvių kalbos jie išmoko gyvendami ir mokydami Lietuvoje. Kai kurie iš jų lietuviškai kalba tik antrus, trečius metus, o namuose vis dar bendrauja savo gimtąja kalba.

3. Sveikatos apsaugos ministerijos kancleris 2016 m. balandžio 29 d. raštu Nr. SR-1880 informavo, kad konkurso organizatorius VŠĮ „(duomenys neskelbtini)“ yra nevalstybinė mokykla. Švietimo ir mokslo ministerija atsako už olimpiadas ir konkursus, kurie vykdomi pagal ministro patvirtintą grafiką. 2015 - 2016 m. m. Lietuvos mokinių dalykinių olimpiadų, konkursų ir kitų renginių grafikas patvirtintas 2015 m. lapkričio 9 d. ministro įsakymu Nr. V-1143 (<http://www.lmns.lt/lt/olimpiadu-grafikas>). Konkursas nėra įtrauktas į šį sąrašą.

Konkurso organizatoriai turėjo informuoti mokyklas apie visas sąlygas (ir apie tai, kokia kalba parengtos užduotys), o mokyklos (mokiniai) priimti sprendimą, kuriuose konkursuose mokiniams dalyvauti. Dabar siūloma daug įvairaus lygmens mokiniams skirtų konkursų, kurių kokybės ministerija negali užtikrinti. Įprastai organizatoriai tiesiogiai kreipiasi į mokyklas ir mokytojus.

Patikslinama, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 30 str. 2 d. 2 p. nurodyta, kad pradinio ugdymo programos vykdomos dvikalbio ugdymo būdu: tautinės mažumos kalba ir lietuvių kalba. Lietuvių kalbos pradinio ugdymo programoje mokoma integruotai. Detaliau kaip tai organizuoti numato Ugdymo lietuvių kalba bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo mokykloje tvarkos aprašo, patvirtinto 2011 m. spalio 14 d. švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-1856, 7.1 p., kuriame numatyta, kad suderinus mokymo laiką ir turinio apimtį, į pradinio ugdymo dalykus, mokomus tautinės mažumos kalba,

integruojami mokymo lietuvių kalba fragmentai. Į kokius dalykus ir kokios apimties fragmentus integruoti yra mokyklos apsisprendimas. Todėl gali būti, kad mokiniui, besimokančiam mokykloje tautinės mažumos kalba, buvo per sunku tiksliai suprasti matematikos konkurso užduočių sąlygas, pateiktas ne jo gimtąja kalba. Atkreipiamas dėmesys, kad mokinių pasiekimų patikrinimo (matematikos, gamtos mokslų) užduotys 4, 6, 8 klasėms rengiamos ir tautinės mažumos kalba, o valstybinių egzaminų užduotyse sąvokos yra išverstos į rusų ir lenkų kalbas.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Tyrimo metu buvo nustatoma, ar konkurso organizatorius, pateikdamas konkurso užduotis tik lietuvių kalba, nediskriminavo tautinių mažumų kalba besimokančių moksleivių, t.y., ar nebuvo pažeistos Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo nuostatos.

2. Tyrimo metu nustatyta, kad konkurso organizatorius VšĮ „(duomenys neskelbtini)“ yra privati mokykla vykdanči priešmokyklinį, pradinį ir pagrindinį ugdymą lietuvių kalba pagal Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintą programą.

Pabrėžtina, jog konkursas nėra vykdomo priešmokyklinio, pradinio ar pagrindinio ugdymo dalis. Konkurso organizavimas yra papildoma veikla (paslauga) teikiama visiems Lietuvoje besimokantiems 3 – 10 klasių moksleiviams.

3. Lygių galimybių įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad švietimo įstaigos, kiti švietimo teikėjai bei mokslo ir studijų sistemai priklausančios įstaigos privalo užtikrinti vienodas sąlygas asmenims nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, kai:

1) priimama į švietimo įstaigas, kitus švietimo teikėjus bei mokslo ir studijų sistemai priklausančias įstaigas, mokoma ir ugdoma pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, kurias jie vykdo;

2) skiriamos stipendijos ar teikiamos paskolos;

3) sudaromos, tvirtinamos švietimo programos;

4) vertinami mokymosi pasiekimai.

4. Konkursas nėra įtrauktas į 2015 m. lapkričio 9 d. švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-1143 patvirtintą 2015 - 2016 m. m. Lietuvos mokinių dalykinių olimpiadų, konkursų ir kitų renginių, už kuriuos atsako Švietimo ir mokslo ministerija, grafiką. Konkursas taip pat nėra konkurso organizatoriaus vykdomų ugdymo programų sudėtinė dalis.

Dėl šių priežasčių konkurso organizavimo tvarkai Lygių galimybių įstatymo 6 straipsnio 1 dalies nuostatos netaikytinos.

5. Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkte paslaugų teikėjui įtvirtinta pareiga, nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas, bei taikyti vienodas apmokėjimo už jas sąlygas.

6. Pagal Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 4 straipsnį, visos Lietuvos Respublikoje veikiančios institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos raštvedybą, apskaitos, atskaitomybės, finansinius bei techninius dokumentus privalo tvarkyti valstybine, lietuvių kalba. Joks teisės aktas neįpareigoja privačių įmonių viešus dokumentus versti į kitas kalbas.

Tyrimo metu nustatyta, kad VšĮ „(duomenys neskelbtini)“ organizuodama konkursą sudarė visiems vienodas sąlygas jame dalyvauti. Apie tai, kad konkurso sąlygos bus pateikiamos tik lietuvių kalba (kuria konkurso organizatorius ir vykdo ugdymą), dalyviai buvo informuoti konkurso nuostatų II dalies 6 punkte. Pabrėžtina, jog visiems konkurso dalyviams buvo sudaryta galimybė naudotis pačių atsineštu matematikos terminų žodynu.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Baigti skundo Nr. (16)SN-49 tyrimą, nepasitvirtinus jame nurodytam pažeidimui.
2. Su tyrimo pažyma supažindinti pareiškėją, VšĮ „(duomenys neskelbtini)“ administraciją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė